

การใช้สื่อออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม ปีการศึกษา 2553

รศ. ดร.ศิริชัย ศิริกายะ* ญัฐวุฒิ ลิงห์หนองสง**

สุธาวลัย ธรรมสังวาลย์*** และทิพย์อนงค์ ตรรกวุฒิมวงค์****

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจการใช้สื่อออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม โดยใช้วิธีการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามจำนวน 372 คน ผลการวิจัยพบว่า

- การใช้สื่อภายในที่พักอาศัยของนักศึกษาสามลำดับแรกคือ (1) รับชมโทรทัศน์ (2) การใช้คอมพิวเตอร์ และ (3) การใช้อินเทอร์เน็ต
- ประเภทของเครื่องมือสื่อสารที่มีใช้เป็นส่วนตัวคือ โทรศัพท์มือถือ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ และกล้องถ่ายภาพดิจิทัล
- นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์รายวัน และหนังสือเพื่อความบันเทิงในปริมาณที่น้อย
- นักศึกษาจำนวนมากว่าครั้งที่ชอบฟังรายการวิทยุ ซึ่งใช้เวลาในการฟังเพียง 5 – 30 นาที เท่านั้น อีกทั้งจะทำกิจกรรมอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย และจะฟังเพลงจากเครื่องโทรศัพท์มือถือ
- นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่รับชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์
- สถานที่สำหรับใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาคือที่บ้านมากกว่าที่มหาวิทยาลัยซึ่งมากกว่าถึงหนึ่งในสี่
- การใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพื่อเข้าเครือข่ายสังคมออนไลน์เช่น Facebook MySpace และ msn มากที่สุด โดยเข้าเว็บไซต์ประเภทอื่นๆ ที่ไม่ใช้งานจากชั้นเรียน ซึ่งกิจกรรมที่นิยมมากที่สุดดาวนโหลดเพลงจากอินเทอร์เน็ต ฟังเพลงผ่านอินเทอร์เน็ต
- การใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีกฎเกณฑ์จากครอบครัว

*รศ. ดร.ศิริชัย ศิริกายะ : คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

**ญัฐวุฒิ ลิงห์หนองสง : อาจารย์ประจำภาควิชา โทรทัศน์ ภาพยนตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

***สุธาวลัย ธรรมสังวาลย์ : อาจารย์ประจำภาควิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

****ทิพย์อนงค์ ตรรกวุฒิมวงค์ : อาจารย์ประจำภาควิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยามกับคณะนิเทศศาสตร์กับคณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ทำตามตกลงที่จะทำการวิจัยร่วมกัน โดยใช้หัวข้อวิจัยเรื่องเดียวแต่แยกกันไปเก็บข้อมูลกับนักศึกษาของตนเองแล้วนำผลวิจัยมาสรุปร่วมกัน เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชนในรูปของบทความทางวิชาการ ลงตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการต่อไป

เพื่อให้บรรลุผลดังกล่าวทั้งสองคณะวิชาซึ่งได้ประชุมและตกลงร่วมกันเพื่อทำสัญญาที่จะทำการวิจัยที่เหมาะสมและเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวที่สุด พร้อมกับเป็นเรื่องที่ไม่ยากนั้นเป็นประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย จึงได้ตกลงได้ว่าเป็นปัญหาการใช้สื่อมวลชนของนักศึกษาของทั้งสองมหาวิทยาลัย ต้องการทราบว่านักศึกษาใช้สื่อมวลชนอย่างไรในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้โดยที่นำผลจากการศึกษามานำมาบูรณาการเข้าด้วยกันเป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบของนักศึกษาทั้งสองมหาวิทยาลัยและเป็นการก้าวแรกของความร่วมมือสร้างเครือข่ายงานวิจัยร่วมกันของทั้งสองคณะนิเทศศาสตร์ โดยหวังเอาไว้ว่าในครั้งต่อไปคงจะได้ร่วมมือกันศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับสื่อมวลชน ซึ่งเข้าไปอยู่ในสื่อใหม่ อาทิ การใช้สื่อสังคม (Social Media) โดยเฉพาะสื่อเข้าไปสู่เรื่องเครือข่ายสังคมทางการสื่อสาร (Social Communication Networking)

วัตถุประสงค์

- เพื่อทราบถึงพฤติกรรมการใช้สื่อหลักและสื่อออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม

- เพื่อนำผลการวิจัยไปทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับผลการวิจัยเรื่องเดียวกันที่คณะกรรมการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดทำขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- นำผลการวิจัยมาใช้เป็นเนื้อหาเพื่อแสวงหาความร่วมมือด้านการวิจัยกับคณะกรรมการสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่งผลให้เกิดเวทีวิจัยของทั้งสองมหาวิทยาลัยอันเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างเครือข่ายงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัย
- ให้ข้อมูลที่สามารนำไปวางแผนได้ในระดับหนึ่งในเรื่องของการใช้สื่อมวลชนเพื่อการรณรงค์ด้วยการใช้สื่อมวลชนกับกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมหรือธุรกิจที่กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยหรือกับกลุ่มเอกชนอายุ 18- 22 ปี

ปัญหาคำวิจัย

- ลักษณะการใช้สื่อหลักของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามมีลักษณะอย่างไร
- ลักษณะการใช้สื่อดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามมีลักษณะอย่างไร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการใช้สื่อออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2553

ประชากร

นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ทั้งหมดของทุกคณะ ทุกชั้นปีของมหาวิทยาลัยตลอดจนจำนวนของนักศึกษาในแต่ละชั้นเรียนที่เปิดสอนอยู่ของทุกคณะทุกชั้นปีการเลือกตั้งอย่างใช้การเลือกตั้งอย่างโดยการจับสลากชั้นเรียนตามจำนวนสัดส่วนของนักศึกษาของแต่ละคณะ และแต่ละชั้นปี กำหนดบุคคลที่จะทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากชั้นเรียนโดยเฉพาะเจาะจงจำนวนทั้งสิ้น 375 คน

สรุปผลการวิจัย

จากข้อมูลที่ทำกรวิเคราะห์แล้วสามารถสรุปผลการวิจัยและนำเสนอได้เป็นข้อๆ ดังนี้

- การใช้สื่อภายในที่พักอาศัยของนักศึกษาสามลำดับแรกคือ (1) รับชมโทรทัศน์ (2) การใช้คอมพิวเตอร์คิดและ (3) การใช้อินเทอร์เน็ต
- ประเภทของเครื่องมือสื่อสารที่มีใช้เป็นส่วนตัวคือ โทรศัพท์มือถือ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ และกล้องถ่ายภาพดิจิทัล
- นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์รายวัน และหนังสือเพื่อความบันเทิงในปริมาณที่น้อย
- นักศึกษาจำนวนมากกว่าครั้งที่ชอบฟังรายการวิทยุซึ่งใช้เวลาในการฟังเพียง 5 – 30 นาทีเท่านั้น และทำกิจกรรมอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย และจะฟังเพลงจากเครื่องโทรศัพท์มือถือ

- นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่รับชมภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์
- สถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาคือที่บ้านมากกว่าที่มหาวิทยาลัยซึ่งมากกว่าถึงหนึ่งในสี่
- การใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพื่อเข้าเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook MySpace msn มากที่สุด โดยเข้าเว็บไซต์ประเภทอื่นๆ ที่ไม่ใช่งานจากชั้นเรียนซึ่งกิจกรรมที่นิยมมากที่สุดดาวนโหลดเพลงจากอินเทอร์เน็ตฟังเพลงผ่านอินเทอร์เน็ต
- การใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีกฎเกณฑ์จากครอบครัว

พฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม

- การใช้คอมพิวเตอร์ทำงานในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาทำงานกับคอมพิวเตอร์เพื่อทำงานในชั้นเรียน 5 นาที – 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาคือไม่ได้เล่นคอมพิวเตอร์เลย คิดเป็นร้อยละ 29
- การเล่นเกมผ่านคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลาเล่นเกมผ่านคอมพิวเตอร์ในหนึ่งวันคือ 5 นาที – 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 51
- การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อส่งอีเมลล์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลา 5 นาที – 1 ชั่วโมงในการส่งอีเมลล์ คิดเป็นร้อยละ 60

- การอ่านหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารออนไลน์ มากถึงร้อยละ 41
- การทำงานกราฟิก (Power point Photo editing หรืองานออกแบบต่างๆ) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่ได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงานกราฟิก โดยคิดเป็นร้อยละ 54
- การเข้าเครือข่ายสังคมออนไลน์เช่น Facebook หรือ MySpace msn กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ในการเข้าสังคมออนไลน์ ซึ่งใช้เวลา 5 นาที - 1 ชั่วโมง โดยคิดเป็นร้อยละ 49
- การเข้าเว็บไซต์เพื่อชมหรือ upload วิดีโอ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลา 5 นาที - 1 ชั่วโมง ในการเข้าเว็บไซต์เพื่อชมหรือ upload วิดีโอ คิดเป็นร้อยละ 45
- การเข้าเว็บไซต์ประเภทที่ไม่ใช่งานจากชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลา 5 นาที - 1 ชั่วโมง ในการเข้าเว็บไซต์ประเภทที่ไม่ใช่งานจากชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 49
- การทำกิจกรรมอื่นที่ใช้คอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างใช้เวลา 5 นาที - 1 ชั่วโมง เพื่อทำกิจกรรมอื่นที่ใช้คอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 47

ตารางที่ 1 ตารางสรุปกิจกรรมการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม

ที่	กิจกรรมการใช้คอมพิวเตอร์	จำนวน	ร้อยละ
1	ดาวน์โหลดเพลงจากอินเทอร์เน็ต	312	83
2	ฟังเพลงผ่านอินเทอร์เน็ต	307	81
3	เข้าไปใช้ Facebook หรือ My Space	286	76
4	หาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ	264	70
5	ส่งข้อความ	252	67
6	ดูวีดิทัศน์จากเว็บไซต์ You Tube	252	67
7	เข้าไปสร้างโปรไฟล์ บน Facebook หรือ My Space	245	65
8	เข้าไปสร้างเว็บไซต์ของเครือข่ายทางสังคมนอกเหนือจาก Facebook หรือ My Space	215	57
9	ดูรายการโทรทัศน์ผ่านอินเทอร์เน็ตจากคอมพิวเตอร์สร้างโปรไฟล์ของเว็บเครือข่ายทางสังคมนอกเหนือจาก	212	57
10	Facebook หรือ My Space	159	42
11	อ่าน Web Blog	158	42
12	สร้างแคแรกเตอร์ของตนหรือสัตว์เลี้ยงออนไลน์	120	32
13	ดูรายการโทรทัศน์ผ่านโทรศัพท์มือถือ iPod, MP 4	102	27
14	นำเสนอวีดิทัศน์จากเว็บไซต์ You Tube	96	26
15	เขียน Web Blog	65	17
16	ไม่เคยทำอะไรเลย	8	2

จากตารางที่ 1

พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อทำกิจกรรมดังนี้

- ดาวน์โหลดเพลงจากอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 83
- ฟังเพลงผ่านอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 81
- เข้าไปใช้ Facebook หรือ My Space คิดเป็นร้อยละ 76

อภิปรายผล

แม้ว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อเก่าแต่ก็ยังได้รับความนิยมในปัจจุบันซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าปัจจุบันวัยรุ่นยังคงนิยมรับชมรายการโทรทัศน์ซึ่งอาจจะมาจากสื่อโทรทัศน์มีรายการให้เลือกชมมากมาย สื่ออินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือเป็นสื่อที่นักศึกษานิยมใช้เพื่อสนองต่อความต้องการส่วนบุคคลมากที่สุดสอดคล้องกับ ญัฐวุฒิ สิ่งหนองสงว “การใช้สื่อมวลชนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม พ.ศ. 2552” พบว่า นักศึกษาใช้สื่อเพื่อสนองต่อความต้องการส่วนตัวมากกว่าเรื่องของคนอื่น อีกทั้ง แม็คคอมบ์และเบคเกอร์ (McCombs and Becker, 1979: 51-52) ได้ให้แนวคิดที่ว่าโดยทั่วไปบุคคลแต่ละคนมีการเปิดรับข่าวสารหรือการเปิดรับสื่อเพื่อตอบสนองความต้องการดังนี้

- เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Surveillance) บุคคลสามารถติดตามความเคลื่อนไหวและสังเกตเหตุการณ์รอบตัวจากการเปิดรับข่าวสารทำให้คนเป็นที่ทันเหตุการณ์ ทันสมัย
- เพื่อการตัดสินใจ (Decision) การเปิดรับข่าวสารทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อเหตุการณ์ต่างๆ รอบตัวเพื่อการตัดสินใจโดยเฉพาะใน

เรื่องที่เกี่ยวข้องชีวิตประจำวัน

- เพื่อพูดคุยสนทนา (Discussion) บุคคลสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่นได้
- เพื่อการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อรับรู้และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความเป็นไปต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมรอบตัว เชื่อได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยสยามใช้สื่ออินเทอร์เน็ตกับโทรศัพท์มือถือเพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์เพื่อการตัดสินใจเพื่อพูดคุยสนทนาและเพื่อรับรู้และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความเป็นไปต่างๆ

การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพื่อความบันเทิง ทั้งการดาวน์โหลดเพลงจากอินเทอร์เน็ต ฟังเพลงผ่านอินเทอร์เน็ตและเข้าไปใช้ Facebook หรือ My Space สอดคล้องกับงานวิจัยของญัฐวุฒิ สิ่งหนองสงว “เรื่องการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยสยาม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ฝั่งธนบุรี” จากการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีจุดมุ่งหมายในการใช้สื่อที่ค่อนข้างชัดเจนซึ่งการรับสื่อจะมีลักษณะที่เป็นเพื่อความบันเทิง และความรู้ควบคู่กันไป ไม่ใช่ใช้สื่อเพื่อวัตถุประสงค์ใดประสงค์หนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่าตัวอย่างใช้สื่อออนไลน์เพื่อความบันเทิง และหาความรู้ควบคู่กันไปไม่ใช่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใดประสงค์หนึ่ง ดังนั้นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุระหว่าง 17 -22 ปี เนื้อหาของสารควรมีความรู้ผสมกับความบันเทิงเพื่อจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายเลือกรับสาร

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. 2531พลศาสตร์ของการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,
- ณิชฎูฉติ สิงห์หนองสง. (2552) การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยสยามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ฝั่งธนบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม
- ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์. 2544. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับเพศศึกษาของวัยรุ่นในเขต กรุงเทพมหานคร : วิทยานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2541). การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533) การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ภาษาอังกฤษ

- McCombs and Becker. Using Mass Communication Theory, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, N. J. 1979: 148.